

**Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

**факультет соціально-педагогічної освіти та мистецтв
кафедра педагогіки та психології**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Заступник голови приймальної комісії
М. Б. Боднар**

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування з педагогіки
(II, III курс за нормативним терміном,
денна, заочна форми навчання)
спеціальності: 231 Соціальна робота, 012 Дошкільна освіта, 013
Початкова освіта

Кременець – 2021

Програма фахового випробування з педагогіки. Рівень вищої освіти перший (бакалаврський), 231 Соціальна робота, 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта (денна, заочна форми навчання). Кременець, 2021. 23 с.

Укладач: Кравець Л. М. – кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензент:

Фіголь Н. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол № 3 від 25.02.2021р.)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Впровадження у практику життя особистісно-орієнтованої освіти в умовах розбудови незалежної України висуває високі вимоги до підготовки педагога, формування його професійної спрямованості. Якість підготовки фахівця залежить від реального використання усього того, що нагромадила за останній час світова і вітчизняна педагогічна наука.

Зважаючи на те, що педагогіка є науковою базою професійної підготовки майбутнього педагога, основним критерієм відбору матеріалу, який включений у програму фахового вступного випробування з педагогіки, є його конкретна наукова значущість і цінність для практики педагогічної діяльності. Запропонована програма фахового вступного випробування з педагогіки включає питання з історії педагогіки, теоретичних основ навчання та виховання, управління, методики виховної роботи в закладі загальної середньої освіти, основ педагогічної майстерності, які складені на основі змісту державного стандарту підготовки фахівців.

На вступному фаховому іспиті з педагогіки до абітурієнтів ставляться вимоги виявити знання про:

- місце та значення педагогіки в системі психолого-педагогічних наук;
- основні категорії педагогіки;
- галузі педагогіки та її зв'язок з іншими науками;
- методи науково-педагогічних досліджень;
- вчення про сутність людини та сучасні концепції її розвитку, виховання та формування особистості;
- соціальні, професійні та культурні вимоги до вчителя нової української школи;
- гуманістичні ідеали вітчизняної виховної системи, мету виховної роботи в закладі загальної середньої освіти;
- принципи виховання та їх характеристику;
- вимоги до змісту діяльності в закладі загальної середньої освіти;
- методи виховання та самовиховання особистості, їх характеристику;

- основні напрямки виховної роботи в закладі загальної середньої освіти;
 - форми виховної роботи, специфіку діяльності класного керівника;
 - предмет та об'єкт дидактики, актуальні проблеми сучасної дидактики;
 - закономірності та принципи навчання;
 - вітчизняну та зарубіжну дидактичні системи;
 - компоненти навчального процесу, цілі та завдання навчання;
 - моделі та структуру процесу навчання;
 - методи навчання, їх класифікації та характеристики, критерії підбору;
 - форми організації навчання у зарубіжній та вітчизняній практиці, їх переваги та недоліки; урок як основну форму навчання, особливості класно-урочної системи та інших форм організації навчання; значення, функції, види, методи контролю знань учнів;
 - критерії та норми оцінки знань учнів;
 - принципи організації системи освіти в Україні;
 - шляхи інтеграції системи освіти України у світову освітню систему;
 - перспективи розвитку змісту освіти у закладах загальної середньої освіти та вимоги до змісту повної загальної освіти.

У програмі подано перелік основних тем та питань, список рекомендованих джерел для самостійної підготовки до вступного фахового іспиту у формі тестів.

Орієнтовний перелік тем та питань до вступного фахового іспиту з педагогіки

Загальні основи педагогіки

Предмет і завдання педагогіки

Педагогіка як наука і як навчальна дисципліна. Виникнення педагогіки. Етапи розвитку педагогіки: донауковий (народна педагогіка); етап виникнення теоретичних концепцій виховання, освіти (духовна педагогіка); етап розвитку педагогічної науки (світська педагогіка). Джерела педагогіки.

Історичні надбання педагогіки. Педагогіка в стародавні часи. Розвиток педагогічної думки періоду середньовіччя та в епоху Відродження. Я. А. Коменський – засновник педагогічної науки.

Основні ідеї педагогіки XVIII–XIX ст.

Розвиток педагогічних ідей в Україні. Дидактична система К. Д. Ушинського. Педагогічні ідеї та педагогічна спадщина А. С. Макаренка. Гуманістична педагогіка В. О. Сухомлинського.

Предмет і завдання педагогіки. Функції педагогічної науки: науково-теоретична, організаційно-практична, прогностична. Основні категорії педагогіки.

Система педагогічних наук. Міжпредметні зв'язки педагогіки.

Методи науково-педагогічних досліджень

Методологія і методика педагогічного дослідження. Елементи науково-педагогічного дослідження. Види досліджень: фундаментальні, прикладні, експериментальні, діагностичні.

Етапи педагогічного дослідження: формулювання дослідної проблеми, її аналіз; ґрунтовне і всебічне вивчення наукових фактів, положень, висновків; вивчення практики; формулювання гіпотези; вибір методів дослідження та опрацювання техніки дослідження; складання плану; пошук емпіричних даних (пробні, основні, контрольні дослідження); аналіз результатів, формулювання наукових висновків (доведення або спростування гіпотези); впровадження результатів

дослідження в практику.

Методи науково-педагогічних досліджень, їх характеристика: спостереження, експеримент, бесіда, інтерв'ю, анкетне опитування, тестування. Соціологічні, проєктивні та математичні методи.

Розвиток, виховання і формування особистості

Особистість як предмет дослідження психологічної та педагогічної наук. Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність» як характеристики людини.

Розвиток і формування особистості. Основні напрями, рушійні сили розвитку. Фактори розвитку: спадковість, середовище, виховання. Поняття соціалізації особистості. Роль провідної діяльності у формуванні особистості. Закономірності розвитку особистості.

Проблема вікової періодизації у педагогічній науці. Вікові етапи розвитку особистості школяра, їх особливості.

Народна педагогіка про чинники формування особистості, їх особливості і взаємозв'язок.

Вчитель нової української школи

Вчитель – вихователь – педагог: етимологія понять. Роль вчителя в сучасному суспільстві. Вимоги до особистості вчителя. Педагоги-класики, громадські діячі та просвітителі про працю вчителя.

Зміст педагогічної діяльності та функції педагога: діагностична, прогностична, конструктивно-проєктувальна, організаторська, інформаційна, комунікативна, творча, рефлексивна.

Складові педагогічної майстерності вчителя: гуманістична спрямованість, професійні знання, педагогічні здібності, педагогічна техніка.

Діагностика педагогічної діяльності вчителя.

Теоретичні основи виховання

Мета і завдання виховання

Поняття про мету виховання, її об'єктивний характер. Проблема мети виховання в історичному розвитку: Г. С. Сковорода, К. Д. Ушинський, О. В. Духнович, Т. Г. Шевченко, І. Я. Франко, Г. Г. Ващенко, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський про мету виховання.

Ідеал українського виховання. Значення ідеалу для формування особистості. Форми прояву ідеалу. Основні характеристики ідеалу. Поняття про національні вартості. Діалектичний взаємозв'язок понять мети та ідеалу виховання.

Державні та освітянські документи про мету та завдання виховання.

Суть процесу виховання

Процес виховання, його особливості, структурні елементи, компоненти та рушійні сили. Етапи виховного процесу, роль педагога на кожному з них.

Самовиховання як вищий етап процесу виховання. Педагоги-класики про самовиховання особистості. Організація процесу самовиховання: умови, етапи, прийоми.

Суть процесу перевиховання. Функції та принципи перевиховання. В. О. Сухомлинський про важковиховуваність учнів. Типи важковиховуваних дітей. Корекція важковиховуваності. Етапи процесу перевиховання.

Результати процесу виховання. Критерії та рівні вихованості школярів.

Шляхи підвищення ефективності виховного процесу в сучасній школі.

Закономірності та принципи виховання

Загальні закономірності процесу виховання: зовнішні та внутрішні.

Поняття про принципи виховання. Класифікація принципів виховання, їх характеристика. Принципи національного виховання: народності, культуровідповідності, природо-відповідності, гуманізації виховання, демократизації виховання,

безперервності виховання, етнізації, інтегративності вимог та ін.

Ідея народності виховання у працях К. Д. Ушинського, М. П. Драгоманова, С. Ф. Русової, Б. Д. Грінченка.

Взасмозв'язок принципів виховання та шляхи їх реалізації в сучасній школі.

Народна педагогіка про принципи виховання.

Методи виховання

Поняття про метод, прийом та засіб виховання. Різні підходи до класифікації методів виховання в історії педагогічної науки.

Методи формування свідомості особистості: словесні методи (бесіда, лекція, розповідь, диспут, пояснення, інструктаж), метод прикладу. Характеристика методів.

Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки: педагогічна вимога, громадська думка, справи, доручення, виховуючі ситуації. Характеристика методів.

Методи стимулювання діяльності та поведінки: змагання, заохочення, покарання. Характеристика методів.

Інноваційні методи виховання.

Умови оптимального вибору та ефективного застосування методів виховання.

Народна педагогіка про методи виховання.

Змістовий компонент виховного процесу. Основні напрями змісту виховання

Поняття про зміст виховання, його особливості в національній школі. Компетентнісний підхід у вихованні.

Розумове виховання школярів: завдання, зміст, шляхи здійснення. Формування основ наукового світогляду – мета розумового виховання. Методика виявлення рівня сформованості світогляду учнів.

Моральне виховання школярів: завдання, зміст. Громадянське виховання. Виховання почуття толерантності у школярів.

Правове виховання. Робота з профілактики правопорушень серед неповнолітніх.

Статеве виховання і підготовка до сімейного життя. Завдання та зміст статевого виховання. Роль сім'ї у статевому вихованні дітей. Форми роботи школи та сім'ї з питань статевого виховання школярів.

Трудове виховання. Види трудової діяльності учнів. Система трудового виховання в школі. Завдання профорієнтаційної роботи з учнями, її компоненти, етапи.

Естетичне виховання школярів. В. О. Сухомлинський про естетичне виховання засобами природи й мистецтва. Завдання, зміст і засоби естетичного виховання. Екологічне виховання.

Фізичне виховання: завдання, зміст, форми та засоби. Народна педагогіка про зміст виховання. Використання народних традицій у виховному процесі національної школи.

Позакласна і позашкільна виховна робота.

Вчитель-класний керівник

Позакласна та позашкільна виховна робота, її основні напрямки, завдання. Інноваційні форми виховання.

Масові, групові та індивідуальні форми позакласної виховної роботи.

Структура позашкільної освіти та виховання. Заклади позашкільної освіти, основні напрямки їх діяльності.

Вчитель – класний керівник, вимоги до його особистості. Функції та зміст роботи класного керівника нової української школи. Методика проведення годин класного керівника. Планування та облік виховної роботи з учнями.

Особистість і колектив

Поняття про колектив, його ознаки. Функції виховного колективу. Теорія колективу у педагогічній спадщині А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського.

Виховання особистості в колективі як педагогічна проблема. Стадії розвитку учнівського колективу. Педагогічне управління процесом формування колективу, командних відносин. Виховання учнівського лідера.

Учнівське самоврядування в закладі освіти та класі. Органи самоврядування, їх функції. Формальні та неформальні

групи в учнівському колективі.

Характеристика існуючих дитячих та юнацьких громадських організацій.

Спільна виховна робота закладу загальної середньої освіти, сім'ї та громадськості

Роль сім'ї у формуванні особистості дитини. Типи сімей: історичні та сучасні. Завдання, зміст та умови сімейного виховання.

Форми взаємодії закладу загальної середньої освіти та сім'ї з метою педагогічної освіти батьків та їх залучення до роботи закладу освіти. Органи батьківської громадськості в закладі загальної середньої освіти. Умови успішної співпраці закладу освіти з батьками учнів.

Роль закладу освіти у координації та об'єднанні зусиль суспільних інститутів у вихованні дітей.

Теоретичні основи навчання

Предмет і завдання дидактики

Історія розвитку дидактики. Предмет і завдання сучасної дидактики. Функції дидактики. Зв'язок дидактики з іншими науками.

Основні категорії дидактики: освіта, навчання, викладання, учіння, самоосвіта, знання, уміння, навички, принципи навчання, методи, форми навчання.

Основні дидактичні концепції. Дидактичні системи Й. Ф. Гербарта, Дж. Дьюї. Сучасні дидактичні системи. Українська народна дидактика, її завдання та зміст.

Суть процесу навчання

Поняття про процес навчання, його особливості. Загальна характеристика процесу навчання: основні компоненти, функції, рушійні сили.

Діяльність учнів на уроці. Особливості учіння. Структура процесу засвоєння знань учнями: сприймання, розуміння, осмислення, узагальнення, закріплення, застосування.

Забезпечення індивідуальної траєкторії учня.

Структура діяльності вчителя. Особливості викладання. Вимоги до вчителя як організатора і керівника навчально-пізнавальної діяльності учнів. Аналіз зарубіжних концепцій навчання.

Закономірності та принципи навчання

Поняття про закони та закономірності навчання. Зовнішні та внутрішні закономірності процесу навчання.

Проблема принципів навчання в історії дидактики. Дидактичні принципи та їх класифікація. Характеристика системи принципів навчання. Нетрадиційні принципи навчання. Реалізація принципів у освітньому процесі закладу загальної середньої освіти.

Народна педагогіка про принципи навчання.

Зміст освіти

Поняття про зміст освіти, його компоненти. Теорія розвитку змісту освіти. Фактори, що зумовлюють зміст освіти. Вимоги до визначення змісту освіти.

Види освіти: формальна, неформальна, інформальна. Основні документи, що відображають зміст шкільної освіти: навчальний план, навчальна програма, навчальний підручник і посібник. Принципи побудови підручника.

Шляхи удосконалення змісту шкільної освіти.

Методи і засоби навчання

Поняття про метод і прийом навчання. Поняття «метод навчання» в історії дидактики. Проблема методів навчання у вітчизняній та зарубіжній педагогіці. Основні функції методів навчання. Різні наукові підходи до класифікації методів навчання.

Характеристика основних груп та окремих методів навчання. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів. Методи стимулювання та мотивації навчальної діяльності. Методи контролю й самоконтролю у навчанні.

Інтерактивні методи виховання.

Проблема вибору методів навчання та їх комплексного застосування.

Засоби навчання, вимоги щодо їх використання.

Види навчання. Технологія навчання

Основні види навчання в закладі загальної середньої освіти: пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, комп'ютерне, дистанційне, дуальне тощо. Взаємодія учасників освітнього процесу при використанні різних видів навчання.

Поняття про технологію навчання. Основні компоненти технології навчання. Інноваційні технології навчання в закладі загальної середньої освіти.

Форми організації навчання

Поняття про форми організації навчання. Теоретичне обґрунтування класно-урочної системи навчання в працях Я. А. Коменського. Виникнення класно-урочної системи навчання в Україні.

Урок – форма організації навчання. Ознаки уроку. Вимоги до сучасного уроку. Типологія уроків. Дидактична характеристика основних структурних елементів уроків різних типів.

Підготовка вчителя до уроку, самоаналіз його результатів.

Інші форми організації навчання, їх характеристика.

Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів

Суть і завдання контролю у освітньому процесі. Основні принципи контролю знань. Функції контролю. Види контролю знань.

Оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Критерії оцінювання навчальних досягнень школярів. Рівні навчальних досягнень. В. О. Сухомлинський про оцінювання знань школярів.

Характеристика бальної системи оцінювання знань. Сучасні пошуки шляхів удосконалення перевірки та оцінки знань учнів.

Управління закладом загальної середньої освіти

Система освіти в Україні

Поняття про систему освіти в Україні. Основні принципи побудови системи освіти. Структура системи освіти, її компоненти.

Загальна середня освіта як основна ланка всебічного розвитку особистості. Типи закладів освіти.

Основні напрямки реформування освіти в Україні.

Управління системою освіти і закладом загальної середньої освіти

Наукові основи управління закладами загальної середньої освіти : принципи, методи, функції управління. Структура та функції органів управління освітою. Внутрішньошкільне керівництво. Вимоги до керівника закладу освіти. Планування та облік роботи школи. Поняття про внутрішньошкільний контроль. Зміст контролю, вимоги до нього. Види контролю. Форми та методи внутрішньошкільного контролю. Поняття про шкільний аудит як система державного контролю за якістю діяльності закладу загальної середньої освіти. Структура інституційного аудиту. Функціональні обов'язки членів експертних груп. Зміст Державної служби якості освіти України. Особливості організації та проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти.

Методична робота в закладі загальної середньої освіти

Роль методичної роботи у підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Функції методичної роботи. Завдання та зміст методичної роботи.

Основні форми методичної роботи з вчителями, їх характеристика. Вимоги до організації самоосвіти педагогів. Групові та масові форми методичної роботи: відкриті уроки, взаємовідвідування, робота предметних комісій та ін. Нетрадиційні форми методичної роботи. Робота методичного

кабінету закладу загальної середньої освіти.

Підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів. Атестація педагогічних працівників.

Взірець тестового завдання:

Що таке педагогіка?

- а) наука, що вивчає закономірності розвитку дитини і визначає шляхи її виховання;
- б) сукупність теоретичних і прикладних наук, що вивчають процеси виховання, навчання і розвитку особистості;+
- в) наука, що вивчає питання навчання й освіти підростаючого покоління;
- г) мистецтво впливу вихователя на вихованця з метою формування його світогляду.

Тести розроблені на основі навчальної програми курсу «Педагогіка» для всіх спеціальностей. Завдання містять чотири варіанти відповідей, одна з яких є правильною. Правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ
ВИПРОБУВАНЬ**

Відповідно до Правил прийому до Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка затверджено критерії оцінювання фахових вступних випробувань за 100-бальною шкалою (від 100 до 200 балів) для абітурієнтів, які вступають на навчання (денна та заочна форми):

Кількість правильних відповідей	Кількість набраних балів
15.	99
16.	100
17.	103
18.	106
19.	109
20.	112
21.	115
22.	118
23.	121
24.	122
25.	124
26.	125
27.	126
28.	128
29.	129
30.	131
31.	132
32.	134
33.	135
34.	137
35.	138
36.	140
37.	141
38.	143
39.	144
40.	146
41.	147
42.	149
43.	150
44.	152
45.	153
46.	155

47.	156
48.	158
49.	159
50.	161
51.	162
52.	164
53.	165
54.	167
55.	168
56.	170
57.	171
58.	173
59.	174
60.	176
61.	177
62.	179
63.	180
64.	182
65.	183
66.	185
67.	186
68.	188
69.	189
70.	191
71.	192
72.	194
73.	195
74.	197
75.	198
76.	200

Список рекомендованих джерел

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України : підручник для студентів ВНЗ. К. : Либідь, 2006. 424 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посібник для студентів ВНЗ. 4-те вид., стереотип. К.: Академвидав, 2012. 615 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
4. Зайченко І. В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки : навч. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 624 с.
5. Зайченко І. В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга ІІ. Школа освіта і педагогічна думка в Україні : навч. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 1032 с.
6. Зайченко І. В. Педагогіка : навч. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. 3-ге вид. К. : Ліра-К, 2016. 608 с.
7. Зязюн І. А. та ін. Педагогічна майстерність : підручник. К. : Вища шк., 2004. 422 с.
8. Інклюзивна освіта. Досвід проекту : зб. статей / Канад.-укр. проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»; упоряд. Д. М. Мазін, Ю. М. Найда. К. : ТОВ ВД «Плеяди», 2013. 214 с.
9. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / упор. О. О. Любар; за ред. В. Г. Кременя. К. : П-во «Знання», 2003. 447 с.
10. Коваленко Є. І. Історія зарубіжної педагогіки: хрестоматія, навч. посібник для студентів ВНЗ / за ред. Є. І. Коваленка. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.
11. Концепція загальної середньої освіти (12 річна школа). *Початкова школа*. 2002. № 2. С. 1–5; № 2. С. 1–6.
12. Кузь В. Г., Руденко В. Г., Сергійчук З. О. Основи національного виховання Умань, 1993. 152 с.
13. Кузьмінський А. І. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посібник. К. : Знання, 2006. 311 с.

14. Кузьмінський А. І., Омеляненко В.Л. Педагогіка : підручник для студентів ВНЗ. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання-Прес, 2007. 447 с.
15. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посібник. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. 2-е вид. випр., доп. Харків: «ОВС», 2002. 236 с.
16. Любар О. О. та ін. Історія української школи і педагогіки: навч. посібник. К. : Т-во «Знання». КОО, 2003. 447 с.
17. Мазоха Д. С. Педагогіка : навч. посібник для студентів ВНЗ. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.
18. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посібник. К. : Кондор, 2005. 667 с.
19. Малафіїк І. В. Дидактика : навч. посібник для студентів ВНЗ. К. : Кондор, 2005. 398 с.
20. Мартиненко С. М. Загальна педагогіка : навч. посібник. К. : МАУП, 2002. 172 с.
21. Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні : навч. посібник. К. : Вікор, 2003. 335 с.
22. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : навч. посібник для студентів ВНЗ. 2-ге вид., стереотип. К. : Академвидав, 2012. 197 с.
23. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посібник. 5-е вид., випр. і доп. К. : «КДНК», 2007. 615 с.
24. Мосіяшенко В. А. Історія педагогіки України в особах : навч. посібник. Суми : Універсальна книга, 2005. 266 с.
25. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja : навч.-метод. посібник / за ред. Н. М. Бібік. К. : Літера ЛТД, 2018. 159 с.
26. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. Вип. 74 / гол. ред. Є. М. Суліма. К. : Інститут інновац. технл. і змісту освіти МОН України, 2012. 184 с.
27. Омеляненко В. Л. Педагогіка: завдання і ситуації : практикум. 2-ге вид., випр. К. : Знання-Прес, 2006. 423 с.
28. Онишків З. М. Основи управління закладом загальної середньої освіти : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2018, 192 с.

29. Пащенко І. М., Красноштан І. В. Педагогіка. ЦУЛ, 2019. 228 с.
30. Педагогіка : хрестоматія / уклад. А. І Кузьмінський, В. Л.Омеляненко. К : Знання-Прес, 2003. 700 с.
31. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 18.08.19).
32. Про освіту: Закон України від. 16.09.2019 р. 10-р/2021. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
33. Реформа освіти та науки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti> (дата звернення 18.08.19).
34. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посібник. К. : «Академія», 2001. 528 с.
35. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник. К. : Либідь, 2002. 560 с.

